

Радојка Божовић-Лойнич

РЕСТИТУЦИЈА „САЛЕ МИРА”

У жели да се трајно сачувају историјски и амбијентални репери, везани за развој и урбанизацију Трга Славија, због дефинисавања концепта заштите, како физичке структуре тако и заштите садржаја, за израду Акта о условима за уређење простора за блокове 3 и 4, извршена је валидација урбанистично-амбијенталних и архитектонских предности подручја.

Конзерваторским условима, рађеними на основу резултата истраживања, дефинисан је степен заштите и адекватни начин презентације споменика културе, културно-историјских и амбијенталних вредности.

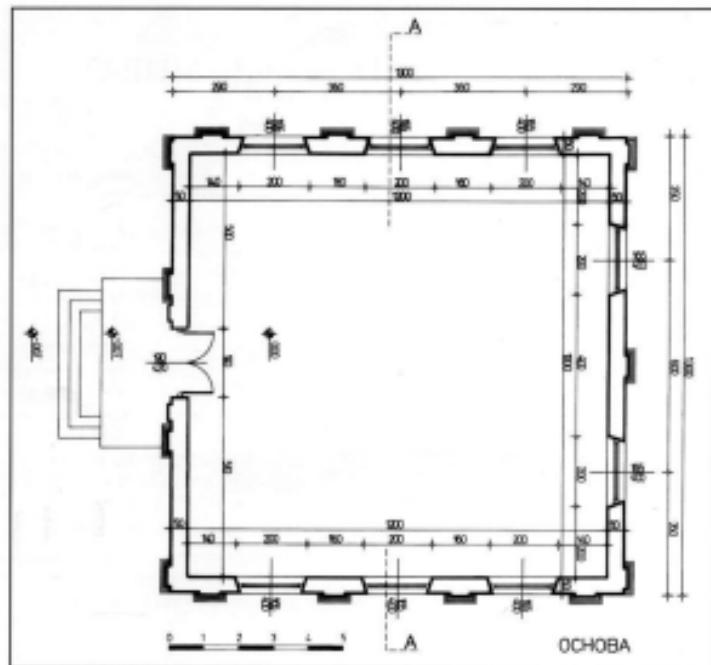
За „Салу Мира”, споменик културе и најранији објекат на овом простору, који треба да се уклони у Палату „Беобанке”, извршени су, прваком рушења биоскопа „Славија” 1991. године, архитектонски истраживачки радови. На основу добијених резултата у Заводу за заштиту споменика културе града Београда урађен је пројекат идеалне реконструкције „Сале Мира”, којим су дати сви потребни елементи за њено уклањање у Палату „Беобанке”. Конзерваторским условима предвиђено је задржавање оригиналног габарита и волумена објекта и његово повезивање са новом структуром и функцијом Палате. Реконструкцијом главне фасаде у целој висини и бочне, запршно са кровним венцем, са свим елементима профилације и архитектонске пластике нагласиће се првобитни облик споменика културе и истовремено висуелно по-

vezati елементи нове и старије архитектуре.

Архитектонски саодјаци и истраживачки радови показали су да је „Сала Мира” сачувана у већем обиму него што се очекivalо.

Темељи су тракasti, ширине 117, а висине 28 центиметара, односно четири реда опеке у кречном малтеру који се с обе стране стпеноасто увлаче за по 9 центиметара. Сачувани су у потпуности по целом обиму. Дубина темеља у односу на постојећи ниво пода саде износи 198 центиметара.

Зидови су дебљине 45 центиметара издани спеком старог формата у кречном малтеру. Бочни су сачувани у оригиналној висини са мањим препрекама у довој зони. Прозорски отвори, по три са сваке стране, су полуокружни, без луба, ширине 165 центиметара свака, а 200 центиметара унутра. Ово проширење прозорских отвора према унутрашњем простору равновремено је изведено и на лучном делу. Прозори су у основи трапезастог облика, а распоређени су на бочним фасадама симетрично у односу на осу фасаде, односно и на прозор у оси, па међусобном одстојању које по димензијама одговара ширини прозора. Са спомене стране видно платно између прозора подељено је на три јединака дела, по 65 центиметара, од којих средњи чини пиластер који за 7 центиметара излази из ранији видног платна. Са унутрашње стране објекта нису најевнији трагови пиластера, јер су због недостатка скеле саодјава била могућа само у довој зони која је претрпела не-

План I Рестаурација Салме
Мира – основа,
пројектант арх.
Р. Божковић

лике препреке. Поншто је објекат срушен пре завршетка истраживачких радова, еквидистални трагови пиластера са унутрашње стране могу се очекивати у тимелажи зони, која је сачувана. Ако се они установе првичним содражинама радова, био би потрећен податак из писаних извора да је зграда имала ступње као ограда, ширине 60 центиметара.

Кроз прозорске отворе на бочним зидовима са обе стране утврђена су по два челична посача T 28 на 140 центиметара испод темена прозорског лука. Ови посачи подухватали су зидну масу и омотајући веће препреке у лесвој зони услед којих није очувана оригинал-

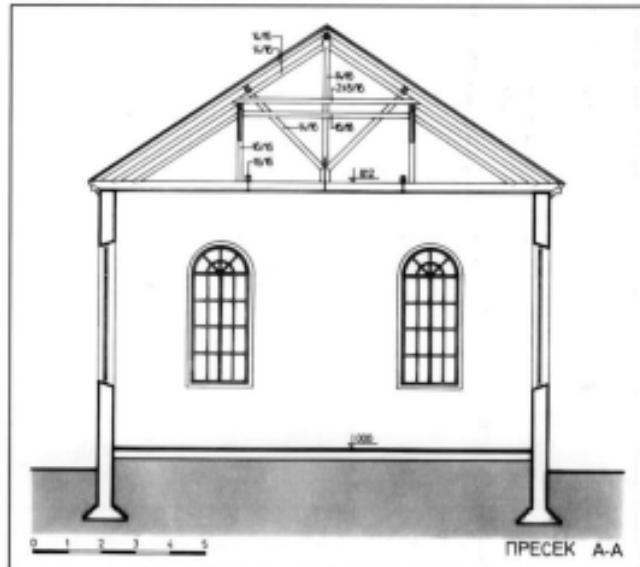
нала висина сокле, па самим тим ни прозори. Извад челичних посача очувана је пластика плавких равних шембрана око прозора.

Пиластри су равно малтерисани, а завршавају се капителом испод подеоног венца. Висина капитела је 22, а дебљина 21 центиметар. На 9 центиметара испод капитела на пиластру изведен је по-луктурски венчић.

Подеони венција веома упрошћене профилације, висине 35, а ширине 37 центиметара. Овако аспекти ширине венци омогућена је пропустом таванчача, 27 центиметара у односу на спомашње лице фасадног зида.

И главни венција је веома упрошћене профилације, висине 35, а ширине 37 центиметара. Овако аспекти ширине венци омогућена је пропустом таванчача, 27 центиметара у односу на спомашње лице фасадног зида.

Зид предње фасаде претпостављају је веће грађевинске интервенције, па је углавном сачувано његово оригинално језеро и извероватиће у целој дебљини зида угасне траке ширине по 2 метра. На овим тракама вероватно би се нашли трагови пиластера, али су накалост зидова

План II Пројекат рестаурације
Сале Мира – пресек

срушени пре завршетка садашњих радова. Они се могу наћи у темељној зони приликом наставка истражничких радова.

Зид задње фасаде сачуван је само у темељима. На основу мерења унутрашњег простора утвђено је да је основа квадратног облика, димензији 12 x 12 метара, са висином просторије 7,80 метара, мерено од коте постојећег пода биоскопске сале, па се овим потврђују подаци из писаних извора.

Кровна конструкција је дрвена и представља комбинацију просте и дојне вештаље. У највећем делу је оригинална, временом подухватана и очувана конструкцијно више или мање успешно. Рогови димензија 14/16 центиметара ослањају се на склене чаке засеком од 2

центиметра, на које рожњаче по целој ширини, а у таванице пресека 23/25 центиметара ужљебљене су којим чепом висине 2 центиметра. Преко рогова постављене су летве и бибер дрвен машинске производње. И летве и дрвен припадају некој од фаза преправке и доградње објекта.

Плафонска конструкција састоји се од летава димензија 3/5 центиметара прикудањим ексерима за таванице са доне стране на међубобном одстојању од 1 центиметар. Преко летава прикудана је једнострукка трска плафон омалтерисан кречним малтером. Цела плафонска конструкција је оригинална.

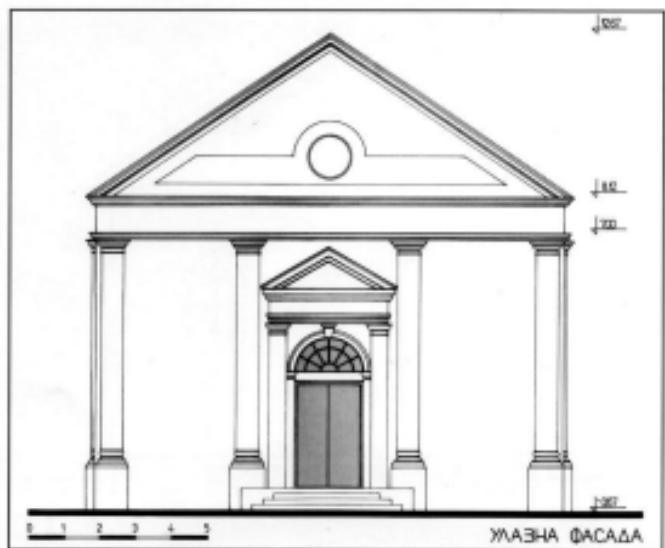
Каратави чине даске закуђане са горње стране таваница и слој блате са сламом дебљине 5–7 центи-

метара. Због немогућности излагања на такви услед лотрајалости конструкције, не може се са сигурношћу тврдити да каратајан припада првобитном објекту.

Подови још нису истражени и постоји велика могућност да су испод нових бетонских подова сачувани остаци старих, оригиналних.

Син зидови, и унутрашњи и фасадни, малтерисани су кречним малтером. Сачувана је оригинална фасадна ружено-сиве боја, док су унутрашњи зидови били бојени жућкасто-крем бојом, а затим светло зеленом.

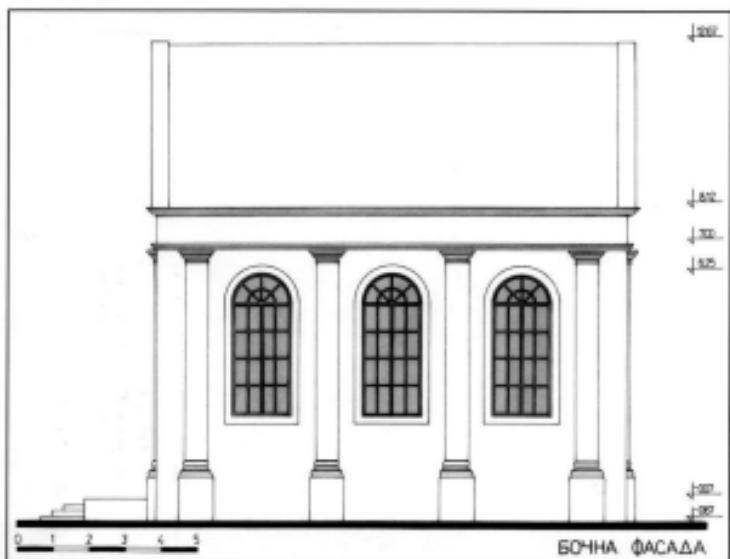
Истражнички радови на овом објекту шишу у потпуности заједнице. Биће настављени приликом земљавања радова за Палату „Беобанке“.

План III Рестаурација главне фасаде; пројекат арх.
Р. Божовић

План IV Рестаурација бочне фасаде

III

IV

R   e   s   u   m   e

Radojka Božović-Lopičić

RESTITUTION OF THE HALL OF PEACE IN BELGRADE

The Hall of Peace, a cultural monument which had undergone many alterations from the time of its construction, kept its basic function and spatial disposition until the moment it was torn down. In order to provide adequate conditions to fit the Hall of Peace into the Beobanka building, taking into account the requirements of monument conservation, architectonic calculations followed by necessary probes were made. It was thus established that the building has a square ground plan. The inner side of the wall was 12 meters long. The interior space once reached a height of 7.80 meters and the walls were 45 centimeters wide. Each side facade had three window openings of trapezoid shape. The rear

facade is preserved only in its foundations. The frontispiece has undergone many alterations so that only its kernel is still original.

The roof is pitched with a combination of single and double-frame timber construction, for the most part still original.

Floors were not investigated and it is still possible that the present concrete surface covers the remains of the original floor.

All walls were covered with lime plaster. Traces of the original colors of the facade, reddish ochre, and the interior, creamy yellow, have been preserved.

Investigation of this building is still not finished. It will continue with the start of construction of the Beobanka building.